

AKSEKİ BELENALAN KÖYÜ GELENEKSEL KIRSAL KONUT DOKUSUNDA KORUMANIN; EKOTURİZM YOLU İLE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİNİN TESPİTİ*

Özlem SAĞIROĞLU ^{a*}, S. Sezi KARAYAZI ^b

a. Gazi Üniversitesi, Mimarlık Fak. Mimarlık Böl. Maltepe /ANKARA, osagioglu@gazi.edu.tr

b. Gazi Üniversitesi, Mimarlık Fak. Mimarlık Böl. Maltepe /ANKARA,
sevimseziakman@gmail.com

DETERMINING PRESERVATION OF TRADITIONAL RURAL DWELLINGS OF AKSEKİ BELENALAN VILLAGE AND ITS SUSTAINABILITY VIA ECO-TOURISM

Abstract

Belenalan is a mountain village which is connected to Akseki district of Antalya. The village's traditional dwellings which were built via buttoned (düğmeli) construction technique, unique to Akseki - İbradı basin and its traditional texture which has survived intact until the present day are its important qualities that needs preservation. However, today, the population of the village decreased considerably and the average age in the village is high. Most of the dwellings in the village are not used due to the decreased population which diminished because of the lack of employment, agricultural and husbandry opportunities. Abandoned dwellings are left to deteriorate, and there are derelict residences. As long as no employment opportunities arise in the village and/or the area, it is not possible for the owners of the dwellings to return back to the village or to maintain migration to the village; thus, there is no chance for the dwellings to be preserved via the constant care of its residents. On the contrary to the negative situation due to the lack of employment and job opportunities, there is a capital potential for ecotourism in the area. In the village and its vicinity which is surrounded by forests that harbor indigenous flora and fauna there are caves, cultural heritages, antique monuments, an antique road and routes that are in use today.

Within the scope of this study, ecotourism types that can be applied in the vicinity of the village and Akseki district were researched, problems, opportunities and environmental values regarding the village are determined via a field study, environmental threats and opportunities were assessed via SWOT analysis, and socio-economic situation was determined via surveys with related parties. In compliance with these data, planning decisions with regard to the preservation of the village were presented.

Keywords: Akseki, Belenalan village, rural tourism, ecotourism, urban conservation

Özet

Belenalan köyü, Antalya ilinin Akseki ilçesine bağlı bir dağ köyüdür. Akseki- İbradı havzasına ünik "düğmeli" yapım tekniğine sahip yapıları ve bozulmadan günümüze kadar gelebilmiş geleneksel dokusu korunma ihtiyacı doğuran önemli nitelikleridir. Fakat köyün nüfusu günümüzde oldukça azalmış olup yaş ortalaması yüksektir. Zaman içerisinde tarım ve hayvancılık olanağı ile istihdam olanaklarının kısıtlılığı sebebi ile azalmış olan nüfus sebebi ile köyde bulunan konutların büyük çoğunluğu kullanılmamaktadır. Kullanılmayan konutlar köhnemeye terk edilmiş olup, harap durumda olan konutlar da mevcuttur. Köy ve / veya bölgede İstihdam olanağı yaratılmadığı sürece, hane sahiplerinin köye geri dönüşünün sağlanması veya dışarıdan göç alması- dolayısı ile yapıların, kullanıcının sürekli bakımı ile korunması ise mümkün görünmemektedir. Bölgenin iş ve istihdam olanaklarının azlığının dayattığı olumsuz durumun aksine, bölgede sürdürülebilir turizm bağlamında ciddi bir potansiyel mevcuttur. Etrafı orman ve endemik türleri barındıran flora ve fauna ile çevrili olan köy ve yakın çevrede, çeşitli mağaralar, kültür varlıkları ve antik kalıntılar, antik yol ve günümüzde kullanılan güzergahlar bulunmaktadır.

Bu çalışma kapsamında, köyün yakın çevresi ve Akseki ilçesinde uygulanabilecek ekoturizm çeşitleri araştırılmış, alan çalışması ile köye yönelik sorun, olanak ve çevresel değerler belirlenmiş, güçlü- zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler (SWOT) tespit edilerek çevresel durum saptanmış, kullanıcılara uygulanan anketler ile sosyo-ekonomik durum belirlenmiştir. Tüm bu verilere dayanan, köyün korunmasına yönelik planlama kararları sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Akseki, Belenalan köyü, kırsal turizm, ekoturizm, kentsel koruma

* II. Uluslararası Sürdürülebilir Yapılar Sempozyumu ISBS-2015 de sunulmuş bildiriden üretilmiştir.

1. GİRİŞ

Mimari mirasın tek yapı koruma çalışmalarından, kentsel ve kırsal tarihi doku ve çevrenin, kimlik ve bağlamını oluşturan bütün özellikleri ile, ekonomik, sosyal, yönetsel ve yasal yönleri de gözetilerek korunması anlayışına geçilmesi, 1975 yılının Avrupa Mimari Miras yılı ilan edilmesi ile başlayan süreç sonunda yayınlanan Amsterdam bildirgesi ile olmuştur. 'Bütünleşik koruma' adı verilen bu süreç, tarihi doku ve çevrenin bütün öge ve boyutları ile korunmasını içerirken, sürdürülebilirliği sağlamak adına bölge halkının sosyal ve ekonomik yapılarını iyileştiren, istihdam ve katma değer yaratan stratejileri kapsayan yasal ve yönetsel önlemleri almayı da gerektirmektedir. Günümüzde ülkemizde de kabul edilen bütüncül koruma anlayışı, kentsel ve kırsal alanların planlamasında öncelikli kriteri oluşturmaktadır. Kırsal alanlar kapsamında, bütüncül koruma, yapılı çevre yanı sıra doğal ve ekolojik çevrenin- flora ve faunanın- korunması yanı sıra, kırsal alan ve kullanıcıların sosyal ve kültürel durumunu da korumayı amaçlayan önlemler gerektirmektedir. Bu önlemler kırsal alanlar için disiplinler arası çalışma ile çok boyutlu stratejileri içeren çözüm yollarının belirlenmesini zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda önemli stratejilerden birini kontrollü ve sınırlı tutmak kaydı ile 'sürdürülebilir turizm' oluşturmaktadır.

Sürdürülebilir turizm ve seyahat anlayışı, doğal, biyolojik, ekolojik, kültürel, toplumsal tüm yenilenebilir kaynaklara süreklilik sağlayacak, turistik ürünlerin uzun yıllar arza konu olabileceği koşullarını yaratacak, başta çevre olmak üzere kaynakları geliştirerek korumak üzere optimal ve rasyonel kullanacak bir planlama ve uygulama anlayışı olarak tanımlanmaktadır [1]. Sürdürülebilir turizmde fonksiyon 'dinamik öge' ulaştırma ile; 'statik öge' konaklama işlevleri arasında, bu fonksiyonların rekreasyon alanlarını da kapsayacak şekilde ekonomik ve ticari amaçlarla işletilmesi faaliyeti olup; insan, bitki örtüsü, hayvanlar topluluğu, mikroorganizmalar vb. gibi canlı; yer, su, hava iklim, doğal ve tarihi yapılar, somut kültürel miras vb. gibi cansız ve ekonomik, toplumsal ve politik koşullar, somut olmayan kültürel miras vb. gibi diğer olmak üzere 3 ana bileşenden meydana gelmektedir[1]. İnsan nüfusunun faaliyetleri ile birlikte onların doğal, sosyal ve kültürel çevreleri arasında uyumun bulunduğu bir denge durumunu gerektirdiğinden, kırsal bölge halkının ekonomik ve sosyal olanaklarını yükseltirken yapılı ve doğal çevre yanında yörenin bağlamsal durumunu da koruması, koruma altyapısında kullanılabilirliğini arttırmaktadır. Sürdürülebilir turizmin, kırsal alanlar bazında kullanılabilecek en uygun iki alt başlığı, sosyo-kültürel alternatif turizm ve doğa temelli alternatif turizm, diğer adı ile eko turizm olarak karşımıza çıkmaktadır.

Weaver ekoturizmi, "İlginç doğal ve kültürel özelliklerin bulunduğu alanlarda, sürdürülebilirlik ilkeleriyle, hassas ekosistemlerin korunmasına ve çevresel duyarlılığa turizm aracılığıyla hizmet eden, ziyaretçilere bilimsel, estetik, rekreasyonel, kültürel ve eğitsel yönlerden yeni bilgi ve deneyimler kazandıran, bölgede yaşayan nüfusun sosyo-ekonomik gelişmesine kaynak yaratabilen bir araç" şeklinde tanımlanmaktadır [2]. Ekoturizmin Yayla turizmi, kuş gözlemciliği, foto safari, yaban hayatı gözlemciliği, sportif olta balıkçılığı, bisiklet turizmi, balon turizmi, sualtı dalış, tarım ve çiftlik turizmi, av turizmi, botanik turizmi, kamp-karavan turizmi, mağara turizmi, trekking, dağcılık, akarsu turizmi, yamaç paraşütü turizmi, atlı doğa yürüyüşü gibi pek çok türleri mevcuttur [3].

Bu çalışma kapsamında, incelenen Belenalan köyü, Akseki ilçesinde Toroslar üzerinde kurulmuş bir dağ köyüdür. Köyün Akseki- İbradı havzasına ünik "düğmeli" yapım tekniğine sahip yapıları ve bozulmadan günümüze kadar gelebilmiş geleneksel dokusu korunma ihtiyacı doğuran önemli

nitelikleridir. Fakat ormanlarla çevrili olan köyün etrafında yeterli tarım arazisi olmaması, sulama olanaklarının kısıtlılığı ve jeolojik durumu sebebi ile çok kısıtlı ölçüde tarım ve hayvancılık yapılabilmektedir. Yakın bölgede sanayi tesisi olmaması, ticari işletmelerin nitelik ve nicelik bağlamında azlığı ve yerel ekonomiyi kalkındıracak herhangi bir opsiyon olmaması sebebi ile istihdam olanakları çok kısıtlıdır. Bu gibi sebeplerle uzun süredir dışarıya göç veren köyün içinde 4 mevsim yaşayan sayısı da oldukça az olup, mevcut nüfus yaşlıdır. Gün geçtikçe nüfusu yaşlanan ve azalan köydeki konutların büyük çoğunluğu kullanılmamakta olup, zaman içerisinde köhnemeye ve yıkılmaya terk edilmiş durumdadır. Köy ve / veya bölgede İstihdam olanağı yaratılmadığı sürece, hane sahiplerinin köye geri dönüşünün sağlanması veya dışarıdan göç alması- dolayısı ile yapıların, kullanıcının sürekli bakımı ile korunması ise mümkün görünmemektedir. Bölgenin iş ve istihdam olanaklarının azlığının dayattığı olumsuz durumun aksine, bölgede ekoturizm bağlamında ciddi bir potansiyel mevcuttur. Etrafı orman ve endemik türleri barındıran flora ve fauna ile çevrili olan köy ve yakın çevrede, çeşitli mağaralar, kültür varlıkları ve antik kalıntılar, antik yol ve günümüzde kullanılan güzergahlar bulunmaktadır.

2. BELENALAN KÖYÜ VE YAKIN ÇEVRESİNİN EKOTURİZM POTANSİYELİ

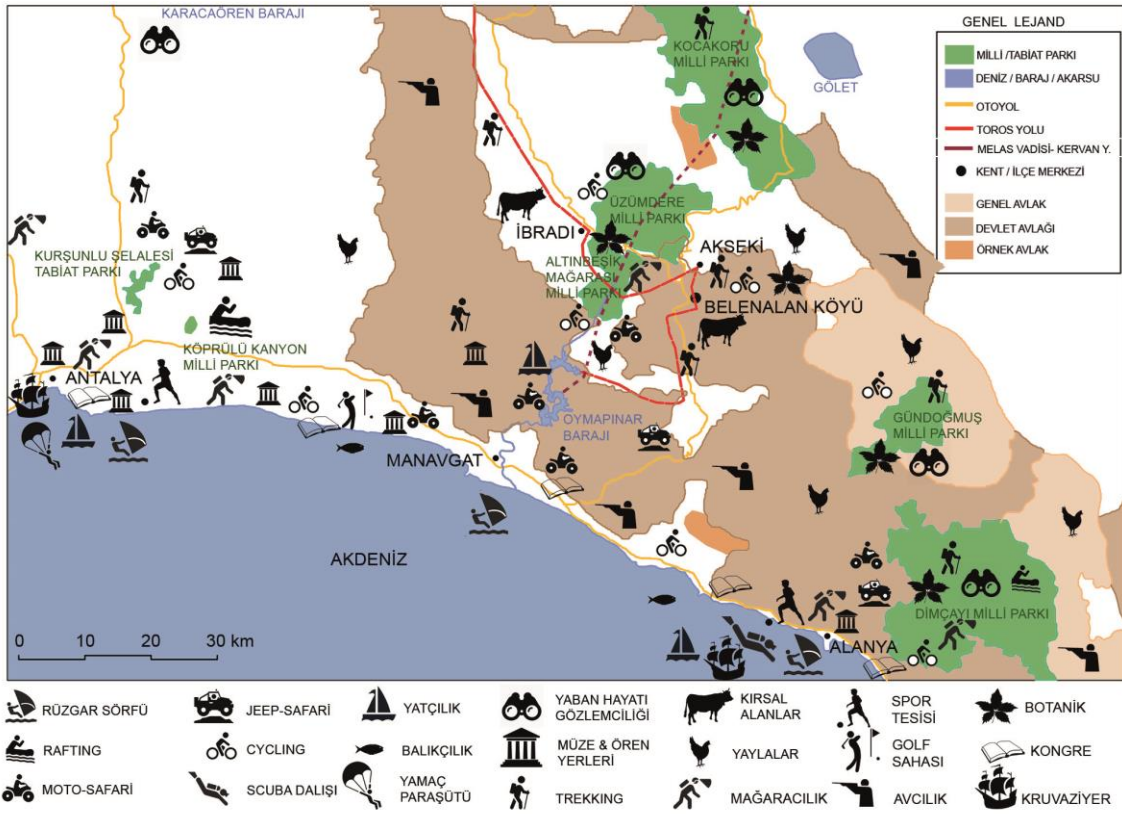
Antalya ili, sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel değerler bağlamında, uzun yıllardır yoğun yerli ve yabancı turist çeken illerimizin başında gelmektedir. Bu oran Türkiye geneline bakıldığında 1/3 gibi önemli bir orana tekabül etmektedir (Tablo 1).

Tablo 1. Türkiye geneli ve Antalya iline gelen turist istatistiği [4].

	Gelen Turist Sayısı (Kişi)	
	Antalya	Türkiye Geneli
2011	10.900.914	31.456.076
2012	10.726.136	31.782.832
2013	11.535.762	34.910.098
2014	11.941.954	36.837.900
2015 (Ekim ayına kadar)	10.769.353	33.059.287

Gelen turistlerin büyük çoğunluğunu deniz turizmi için gelenler oluşturmaktadır. Son yıllarda, turistlerden gelen istekler ve alternatif etkinliklere olan ilgi sebebi ile kıyı turizminden beslenen çeşitli aktiviteler de yapılmaktadır. Bunun yanı sıra, dünyada ve dolayısı ile ülkemizde de alternatif turizm çeşitlerine olan ilgi, son yıllarda bu bağlamda yatırım ve tanıtımların yapılmasına sebep olmuş, Antalya ili alternatif turizm çeşitleri için de önemli bölgelerden biri haline gelmiştir [5].

Bu bağlamda il genelinde halihazırda yapılan alternatif turizm etkinlikleri ve çeşitleri arasında kıyı ve akarsular ile ilişkili olan rüzgar sörfü turizmi, su altı dalış turizmi, yatçılık, balıkçılık, rafting turizmi; Doğal alanlarla ilişkili olan, çeşitli araçlarla yapılan safari turizmi, bisiklet turizmi, yamaç paraşütü turizmi, yaban hayatı (Fauna) turizmi, botanik turizmi, kuş gözlemciliği turizmi, doğa yürüyüşü turizmi, yayla turizmi, tarım ve çiftlik turizmi ile mağaracılık turizmi, geçmiş medeniyetlerin günümüze kalan izleri ile ilgili olarak kültür turizmi, özellikle futbol, voleybol ve golf sporu üzerinde yoğunlaşan spor turizmi; av turizmi; kış aylarında yoğun olmak üzere kongre turizmi; Alanya ve Antalya limanlarında kurvaziyer turizmi; kıyı bölgelerde yoğun olmak üzere kamp ve karavan turizmi; sayılabilir [5] (Çizim 1). Bu türlerin yanı sıra, sağlık turizmi ile ilgili alt yapı çalışmaları devam etmektedir.

Çizim 1. Antalya ili ve Akseki ilçesinde yapılan turizm türleri

T.C. Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından hazırlanan Türkiye Turizm Stratejisi 2023'te Belenalan köyünün de içinde bulunduğu Akseki ilçesi, Antalya'nın iç kesimlere doğru doğusu, Torosların eteklerinde Antalya ve Mersin'in birleştiği alanlar ise biyolojik çeşitlilik ve ekoturizm potansiyeli açısından Türkiye Turizm Stratejisinde öncelikle ekoturizmin geliştirileceği bölgeler olarak belirlenmiştir [6]. Bu bağlamda bölgede ve Akseki ilçesinde çeşitli projeler hazırlanmış, bir kısmı gerçekleştirilmiş, bir kısmı ise geliştirilmektedir. İlçe genelinde ve bölgede yapılan alternatif turizm türleri ve bu alanlarda tasarlanan projeler aşağıdaki şekildedir;

Mağaracılık Turizmi: Akseki ilçesi, Torosların üzerinde konumlandığından, bölgede birçok mağara bulunmaktadır. Turizme açılmış olan Altınbeşik Dündensuyu Mağarası ve Bucakalan Oruğu halihazırda pek çok sporcu ve turist için çekim alanı oluşturmaktadır olup, Belenalan köyüne oldukça yakın mesafede bulunmaktadır. Bununla birlikte Akseki Kaymakamlığı, Anadolu Speleoloji Grubu Derneği ve Akseki Eğitim Hayratı Derneği'nin (ASPEG) imzaladığı protokol ile "Akseki Mağaraları Araştırma Keşif ve Belgeleme" projesi kapsamında 11 mağaranın keşfi yapılmış, envanterleri hazırlanmıştır. Tanıtımları konusunda çalışmalar, belgesel çekimleri, tanıtım filmleri ve broşürler bağlamında devam etmektedir [7,8].

Yayla Turizmi: Toros dağları konar-göçer Yörükler tarafından uzun zamandır kullanılmaktadır. Akseki ilçesinde de Göktepe, Geyran, Çimi ve Çataloluk yaylaları bu bağlamda ön plana çıkmaktadır. Yaylalar günümüzde genellikle yaz aylarında ve hayvancılık amacıyla kullanılmaktadır. Fakat son zamanlarda doğal oluşumları deneyimlemek isteyen turistler tarafından ilgi gördüğü gibi, düzenlenen şenliklerle de turist çekmektedir [9].

Doğa Yürüyüşü Turizmi: Akseki ilçesi, Konya ilinden Antalya limanına ulaşmak isteyen kervanlar tarafından yüzyıllardır kullanılan İpek yolunun da geçtiği bir bölgede bulunmaktadır. Cendeve köyü sınırlarında bulunan, zemini taşlarla basamaklı şekilde döşenmiş ve oluşturulmuş 900 metrelik kervan yolu kalıntısı, 2001 yılında 1. derece arkeolojik sit olarak "Akseki antik yol-ipek yolu" adı ile Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu tarafından tescillenmiştir [10]. Günümüzde bu antik yol, 2013 yılında Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün sponsorluğu ile gerçekleştirilen "Pamfilya'nın Antik Yolları -1: Melas Vadisi Konya'dan Manavgat'a Kervan Yolu projesi" kapsamında belirlenen güzergâh içerisindedir [11]. Bu güzergâh, 10 rotadan oluşmakta olup, Güzelyalı köyünden Seydişehir ilçesine kadar devam etmektedir. Günümüzde ilkbahar, sonbahar ve kış aylarında yürüyüş rotası olarak turistlerin ilgisini çeken güzergahlardan birini oluşturan yol, Belenalan köyüne yakın noktalardan da geçmektedir.

Akseki ilçesi sınırları içerisinde oluşturulmuş olan bir diğer doğa yürüyüşü güzergahı ise, Akseki- İbradı yürüyüş yolu olup, 'Toros yolu- TaurusWay' ismi ile anılmaktadır. Bu yol sırası ile Oymapınar- Hocaköy-Muriçi-Geriş-Bucakalan-Sarıhacılar-Akseki-Minareli-Menteşbey-Altınbeşik Mağarası- Ürünlü-Ormana- İbradı-Eynif Ovası-Çukurviran-Sülekleryaylası güzergahını takip etmekte olup, Belenalan köyü sınırından ilerlemektedir [12]. Çeşitli grup, dernek, organizasyon ve acente tarafından sürekli doğa yürüyüşü etkinliği düzenlenen bu yollar, bölgenin turist çeken önemli öğelerinden birini oluşturmaktadır.

Nehir- Göl Balıkçılığı ile Av Turizmi: Akseki ilçesinde bulunan Gidengelmaz dağları yaban hayatı geliştirme sahası, özellikle dağ keçisi avlamak isteyen yerli ve yabancı turistler tarafından tercih edilen bir bölgedir. Bunun yanı sıra, Akseki ilçesinin büyük bir kısmı genel avlak ve Devlet avlağı statüsünde olup, izinli olarak av yapılabilmektedir [13]. Belenalan köyü de devlet avlağı sınırları içerisinde olup, keklik veya tilki gibi yaban hayvanlarını köy içerisinde dahi görmek mümkündür. Manavgat çayı ve Oymapınar barajında ise, kıyı veya teknedan olta balıkçılığı yapılabilmektedir. Gölde aynalı sazan, yayın, alabalık ve kefal balıkları avlanabilmektedir.

Botanik Turizmi: Akseki ilçesinin en önemli bitki örtüsünü Kızılcıam ve Ardiç ormanları ile maki toplulukları oluşturmaktadır. Literatür bilgilerine göre bölge 60'ı endemik toplam 573 tür ile önemli bir floristik çeşitliliğe sahiptir [14,15]. İbradı-Akseki çevresinde bulunan ormanlık alanlar, Dünya'nın korunmada öncelikli ekolojik bölgelerinden (Küresel 200 Eko-Bölge) biri olan "Akdeniz Ormanları"na dahildir. İbradı-Akseki Ormanları'nın 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu çerçevesinde koruma kapsamına alınması ile ilgili çalışmalar ve yasal prosedür devam etmektedir [16]. Ormanların karakteristik seyrek dokusu, kayalık yamaçlar ve orman içi açıklıklar, otsu bitkiler açısından da önemli bir zenginliğe olanak tanımaktadır. Bozkıra geçiş kuşağına yakın olması nedeniyle bu dağlarda görülen İran-Turan floristik elementleri ve soğanlı bitkiler, bölge florasını biyolojik çeşitlilik açısından önemli kılmaktadır. Soğanlı bitki zenginliğiyle Gembos Ovası uzun yıllardır botanikçilerin ve doğa korumacıların dikkatini çekmektedir [16]. Bölgenin kardelen çiçeğinin yoğun yetişme bölgesi olması da ilgiyi arttırmaktadır. Bölgenin florasının tanıtımı bağlamında yapılan çalışmalardan T.C. Antalya Orman Bölge Müdürlüğü, Akseki Eğitim Hayratı Derneği, İbradı Kaymakamlığı, Akseki Kaymakamlığı ve Antalya Rehberler Odası tarafından hazırlanan ve BAKA tarafından onaylanan " Akseki-İbradı Bölgesinde Alternatif Turizm Olarak; "Botanik Turizmi" projesi, geçtiğimiz yıl tamamlanmış, bölgenin korunması ve turizme yönelik tanıtımı konularında çalışmalar başlamıştır [17].

Kültür Turizmi: Akseki ilçesi, bünyesinde Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı dönemi yapılarını barındırmaktadır. Bu kalıntı ve yapıların tescilli olanları arasında Cevizli Beldesindeki Roma tapınak mezarına ait kalıntılar, Süleymaniye beldesindeki Karadağ mağarası, Cendeve köyü sınırları içerisindeki taş döşeli antik yol, Alanya kervan yolu üzerindeki Nodarhan , Taşlıca köyü Uludere üzerindeki üçlü kemer köprü, çeşitli dönemlere ait kale ve burç kalıntıları ile Cevizli Beldesi, Akseki İlçesi ve Çimi, Bucakalan, Belenalan ve Büyükalan Köyleri kentsel sit alanlarındaki tescilli anıtsal ve sivil mimarlık örnekleri sayılabilir [10]. Bununla birlikte, yakın çevrede, çalışma yapılmış veya yapılmamış durumda, çok sayıda antik kent ve antik kalıntı ile Osmanlı ve Selçuklu dönemi yapısı ve kalıntısı mevcut olup, ilçeden kolay ve kısa zamanda ulaşmak mümkündür. Akseki ilçesindeki kültür varlıklarının tanıtımı konusunda da çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Bunların içerisinde en önemlilerinden biri ÇEKÜL Vakfı tarafından yürütülen '7 bölge 7 kent projesi' akabinde, 2000 yılında Çevre ve Orman Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Mimarlar Odası, ÇEKÜL Vakfı, Akdeniz Üniversitesi, İbradı Güç Birliği Vakfı ve Aksekililer Derneği arasında yapılan protokol ile hazırlanan "Akseki-İbradı Havzası Gelişim Projesidir". Bu proje kapsamında çeşitli kentsel ve kırsal sit alanları belirlenmiş, belgeleme ve tescil işlemleri yapılmış, çeşitli pilot bölgelerde (Örneğin Sarıhacılar Köyü) restorasyon ve güçlendirme çalışmaları yapılarak, turizme yönelik tanıtım faaliyetleri yürütülmüştür [18]. Turizme yönelik yapılan çalışmalar kapsamında, çeşitli köylerde konaklama işlevine göre dönüştürülen köy evleri de bulunmaktadır. Günümüzde çeşitli turlar ile bu bölgelere yerli ve yabancı turistlerin ziyareti sağlanmış durumdadır.

Kırsal Turizm:

Bölgedeki kırsal turizme yönelik çalışmalar henüz tamamlanmamıştır. Fakat Antalya Ticaret ve Sanayi Odası, E-akademi kapsamında açtığı kurslar ile Almanya'dan gelecek turistler için köy yaşantısını deneyimleyebilecekleri olanakların sunulmasına yönelik çalışmalar başlatmıştır [19].

Tarım ve Çiftlik Turizmi: Akseki ilçesinde kırsal hayat günümüzde de devam etmektedir. Bölgede tarım ve çiftlik turizmine yönelik küçük işletmeler hizmet vermekte olup, bunlardan en öne çıkanları arasında Emiraşıklar köyündeki Ali Paşa konağı, lama ve alpaka çiftliği ile devekuşu çiftlikleri sayılabilir.

Sağlık Turizmi: Akseki ilçesi doğal zenginlikleri ve temiz havası ile zihinsel ve bedenen dinlenme ve canlanmayı sağlayan çeşitli merkezlere de ev sahipliği yapmaktadır. Bunlar arasında Belenalan köyündeki Maha Mantra Yoga merkezi sayılabilir. Bölgeye 60 yaş üzeri turistleri sağlık adına çekebilmek için de Akdeniz Üniversitesi ile ortak çalışmalar da başlatılmıştır [20].

Bisiklet turizmi: Akseki ilçesi, Toroslar üzerinde konumlandığından oldukça engebeli bir yapıya sahiptir. Fakat bitki örtüsü ve doğal güzellikleri sebebi ile bisiklet sporu açısından tercih edilen bölgelerden birini oluşturmaktadır. Güzergahlar, sporcular tarafından çok çeşitli belirlenmekte olup, doğa yürüyüşü için belirlenmiş olan Toros ve Melas vadisi kervan yolları tercih edilen güzergahlar arasındadır. Ayrıca Akseki ilçesi sınırları içinde olan ve 2004 yılı itibari ile kullanım hakları Antalya Büyükşehir Belediyesinden Akseki Belediyesine aktarılmış olan Oymapınar barajı ve çevresindeki bisiklet güzergahı 2008 yılında Dünya Bisiklet Birliği (UCI) tarafından "Dünyanın En İyi Dağ Bisikleti Parkur Alanı" seçilmiş olup, bölgede bisiklet sporuna yönelik çeşitli yarışma ve organizasyonlar sürekli olarak düzenlenmektedir [21].

Yaban Hayatı ve Kuş Gözlemciliği Turizmi: Yaşlı ormanlar, kuşlar açısından da uygun yaşam alanları yaratmaktadır. Bunun en önemli nedeni, bu ormanların çok katmanlı yapısı sayesinde

farklı kuş türlerine ve onlara besin olabilecek böceklere yaşam olanağı sağlamasıdır. Ormanın seyrek yapısı nedeniyle ortaya çıkan açık alanlar da kuşlar tarafından tercih edilmektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, özellikle ardıç ormanları önemli bir biyolojik çeşitlilik ögesi olarak öne çıkmaktadır. Bölgede bulunan kuşlar arasında Orman toygarı, kızılkuşuk, ökse ardıcı, karaboğazlı ötleğen, boz söğüt bülbülü, çalikuşu, uzunkuyruklu baştankara, akyanaklı baştankara, çam baştankarası, Anadolu sıvacı, sıvacı kuşu, bahçe tırmaşık kuşu maskeli örümcekkuşu, alakarga, kuzgun, ispinoz, kara iskete, küçük iskete ve çaprazgaga ötücü kuşlar bazında sayılabilir. Bunların dışında, bölgedeki ormanlarda yuva yapan yırtıcı kuşlar arasında atmaca, şahin, küçük kartal ve delice doğan mevcuttur [16].

Bütünlüğü bozulmamış ormanları ve kayalık yamaçlarıyla bölge, yaban hayatı açısından da önemlidir. Her ne kadar avcılık baskısı yüzünden belli oranda bozulmuş olsa da, arazinin sarplığı yaban hayvanlarının barınması için uygun koşulları sağlamaktadır. Yaban hayatı açısından ilk akla gelen tür yaban keçisidir. Bunun yanı sıra, boz ayı, kurt, vaşak, susamuru bölgede bulunan önemli memeli hayvanlardır. Endemik bir hayvan olan dağ uyuruna da burada rastlamak olanaklıdır [16]. Bölgede sürekli olmamak kaydı ile çeşitli tur, grup ve dernekler tarafından yaban hayatı ve kuş gözlemciliğine dair organizasyon ve turlar düzenlenmektedir.

3. BELENALAN KÖYÜ MEVCUT DURUMUNUN TESPİTİ

3.1. BELENALAN KÖYÜ VE KÖYDE BULUNAN ÖZGÜN YAPILARIN GENEL ÖZELLİKLERİ

Belenalan köyünün tarihi ile ilgili bilgi ve belge oldukça kısıtlıdır. Enhoş; köy ile ilgili Antakya'nın Belen bölgesinden gelen halkının 200-300 yıl önce bölgeye yerleştikleri, bu sebeple köyün ilk isminin Belen olduğu, sonrasında Belenilvat ve en son Belenalan adını aldığı bilgisini vermektedir [22]. Özkaynak ise, Defter'i Hakani kayıtlarında köyün adının mevcut olmadığı, dolayısı ile 980 (M:1572-1573) senelerinden sonra kurulduğunu tahmin ettiğini belirtmektedir. Köy ile ilgili olarak, Yerle karyesi dağıldıktan sonra Büyükilvat köyünün mahallesi haline geldiği için Belenilvat adını aldığını zannettiğini ifade etmiştir [23]. Köyde bulunan Belenalan Eski Camii'ne ilk hatip tayini 1833 yılında olmuştur [22,24]. Bu sebeple, köyün 1833 yılı öncesinde kurulduğu kesinlikle, diğer verilere dayanarak 1750 yıllarında kurulduğu ihtiyat kaydı ile söylenebilmektedir [25].

Belenalan köyü, Manavgat – Konya karayolunun 94. kilometresinde yer almaktadır. Köyün doğusunda Çanakpınar, güneyinde Bucakalan, batısında Büyükalan ve kuzeyinde ise Sarıhacılar köyleri bulunmaktadır. Köyde 50 adet yapı ve 7 adet sarnıç bulunmaktadır. Bu yapıların büyük çoğunluğu özgün olup, ayrıntı nizamda bahçe içerisinde, topoğrafyaya uygun organik bir dokuda, yamaca yerleşmişlerdir [25,26]. Köy, Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 22.11.2011 tarih ve 166 sayılı kararı ile Kentsel Sit Alanı olarak ilan edilmiş, köyde bulunan 50 adet yapının özgün olan 43 tanesi ile sarnıçların tümü tescillenmiştir. Tescilli yapılar arasında Belenalan köyü eski camii (Res.1a,b) ve Belenalan köyü ilköğretim okulu (Res.1c) da bulunmaktadır.

Resim 1. Belenalan köyü eski camii (a,b) Belenalan köyü ilköğretim okulu (c) ve konut örnekleri (d,e,f)

Konutların tümü kendi bahçeleri içerisinde konumlanmıştır. Bahçeye, üstü kırma veya sundurma çatılı ve geniş saçaklı bahçe kapıları aracılığı ile girilir. Bu kapılara yörede 'borta' adı verilmekte olup, kilit sistemleri de yine yöreye özgüdür. Traka/ tıfraz adı verilen bu sistem, bahçe kapısında olduğu gibi, mekân kapı ve pencerelerinde de uygulanmıştır [37]. Bahçeler yoldan ve diğer parsellerden, "Semerkandi" veya "kuşkonmaz" adı verilen duvar yardımı ile ayrılırlar. Bu duvarlar, düğmeli kuru moloz taş örgü üzeri ahşap perdeden oluşmaktadır. Konut bahçeleri nadiren sert zemin tasarlanmış, geneli toprak bırakılmıştır. Konut bahçelerinde genelde kışlık yiyecek hazırlamak için kullanılan bir ocak ile asma sardırılarak gölge amaçlı kullanılan ve yörede 'iskenet' adı verilen bir çardakta mevcuttur [25] (Resim 2).

Resim 2. Belenalan köyünden bahçe kapısı 'borta' (a), bahçe duvarı 'Semerkandi-kuşkonmaz'(b) ve iskenet (c) örneği [25]

Köydeki konutların tümü iki katlı tasarlanmıştır. Zemin katlar hayvan yaşamı, işlik ve depolara ayrılmıştır. Konuta giriş, bahçe kapısı ile aynı adı taşıyan çift kanatlı ahşap kapı ile (borta) yapılmaktadır. Kapı, yörede 'evöğün' veya 'ahıraltı' adı verilen ve üst kattaki sofanın izdüşümünde konumlandırılmış olan mekâna açılır. Evöğün genellikle sirkülasyon amaçlı kullanılmakta olup, nadiren "bahna" adı verilen yalağı ve diğer elemanları barındırır. Merdiven, ağıl, ahır, samanlık gibi mekanlar da evöğün aracılığı ile kullanılırlar.

Yaşam katı olan birinci katla ilişkiyi evöğünden direkt sofaya açılan veya evöğünle kapısı aracılığı ile ilişkilendirilen merdiven sağılar (Res.3h). Merdivenler tamamı ile ahşaptan tasarlanmış olup, çift taraflı limon kirişlere geçirilen basamaklar yardımı ile oluşturulurlar. Konutların bir kısmında kagir beden duvarının önüne konumlandırılan merdiven, üst katta yörede 'aralık' adı verilen hole açılmaktadır. Bu hol 'ayazlık' adı verilen balkonu (Res.3j), sofa ve helayı birbiri ile ilişkilendiren mekandır. Tüm bu mekanlar ahşaptan tasarlanmıştır. Köydeki konutların tümü plan şemasına göre dış sofalı olarak kurgulanmıştır. Bazı konutlarda, dış sofa, odaların ortasına doğru uzatılmış, diğer cephe ile de ilişkilendirilmiştir. Bu tür sofaya sahip konutlar 'eyvanlı dış sofalı' konutlar olarak isimlendirilmiştir (Çizim 3). Sofa, konutta yaşayan tüm aileler için ortak mekandır. Bu bağlamda ortak yemek pişirmek veya ısınmak için, 'başmak' adı verilen ocağı da barındırdığı örnekler mevcuttur. Dikdörtgen şeklinde tasarlanmış olan sofanın bir köşesinde mutlaka çıkma yapılmıştır. Çıkmaya yörede 'kafesönü' adı verilmekte olup, çıkma pencerelerinin önünde mutlaka bir seki (sedir) kurgulanmıştır (Res.3c,k).

Resim 3. Belenalan köyü konutlarından genel fotoğraflar [25]

Yaşam katında çekirdek aile için tasarlanmış olan odalar, yüklük, gusülhane, dolap, musandıra, lambalık (şerbetlik) ve başmağı içerirler (Res.3b, d, e). Başmağın iki tarafında mutlaka birer pencere tasarlanmıştır. Odalarda duvarları boydan boya dolaşan bir de terek mevcuttur. Yaşam katının döşemeleri kaplama tahtaları ile kaplıdır. Odaların tavanı çıtalı ahşap tavan olarak kurgulanmış olup, mutlaka ahşap bir göbek tasarlanmıştır (Res.3a). Kilerler ise daha sade tasarlanmış, genelde tek bir pencere ile aydınlatılması sağlanmıştır. Kilerlerde isteğe göre bir dolap tasarlanmış olup, tavanlar genellikle kaplanmadan bırakılmıştır.

Köyde bulunan tarihi yapılarda kullanılan, hatıllı kuru duvar tekniği, Akseki- İbradı havzasına özgüdür. Yörede 'düğmeli ev' olarak adlandırılan konutlar bu teknikte yine yöre ustaları tarafından inşa edilirler. Bu teknikte duvar, harçsız moloz taşlar ile oluşturulur. Yörede bu taşlara 'helik' adı verilmekte ve yakın çevreden toplanmaktadır. Taşlar arasında herhangi bir harç

kullanılmamaktadır. Harç kullanılmadığı için taşlarda oluşabilecek dağılma ise her 40-60 cm'de bir duvar içine uygulanan hatıl-düğme (piştuvan) sistemi ile elimine edilir. Bu sistemde duvar boyunca uzatılan ahşap hatıllar, alttan ve / veya üstten kertme sureti ile hatıllara geçirilen ince ahşap kütükler yardımı ile duvar içine sabitlenir. Bu ince kütüklere yörede düğme veya piştuvan adı verilmektedir. Düğmelerin duvar dışına doğru 10-20 cm uzatılması, evlere “düğmeli ev” denmesine sebep olmuştur. Hatıllar her 40-60 cm'lik mesafede tekrarlanmaktadır. Bu aralığa yörede 'destur' adı verilir. Hatıl ve düğmeler için genellikle sedir ve/veya andız ahşabı kullanılmaktadır (Resim 4).

Resim 4. Belenalan köyünden yapım tekniğini gösteren fotoğraflar

3.2. BELENALAN KÖYÜ ÇEVRESEL DEĞER, POTANSİYEL VE SORUNLARI

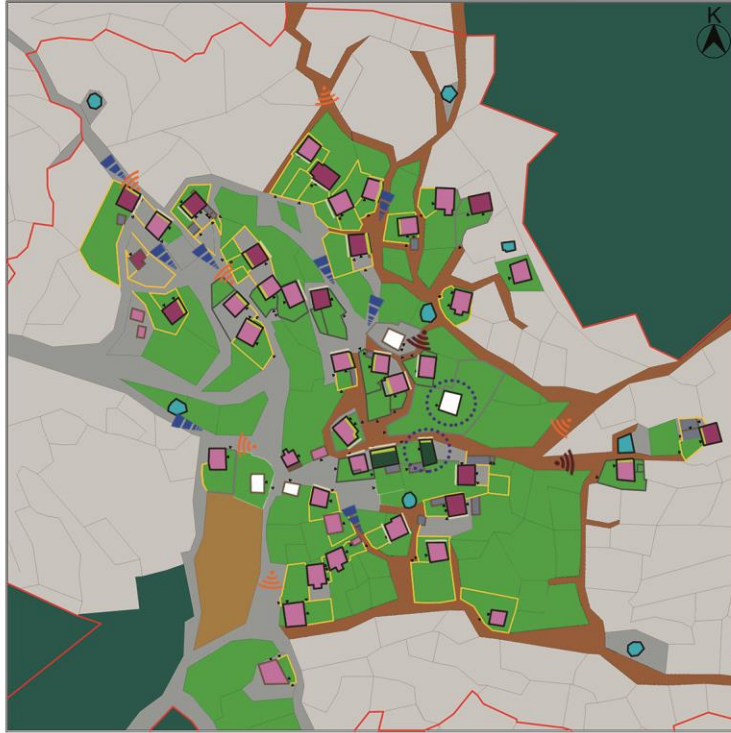
Belenalan köyünde yapılan incelemede, köyün mevcut sorun, olanak ve potansiyellerine yönelik, alan çalışması, anket ve tespitler yapılmıştır (Çizim 2). Bu veriler aşağıdaki şekildedir:

- Belenalan köyünde bulunan 50 adet yapının, 46 adeti özgün; özgün yapıların 43 tanesi ise tescillidir. Özgün yapılar, Akseki- İbradı havzasına ünük yapım tekniği ve nitelikli ahşap işçilikleri ile yöresel kültür ve yaşam izlerini bünyelerinde barındırmakta olup, belge niteliği taşımaktadır.
- 4 mevsim köyde ikamet eden hane sayısı 12 dir. Diğer 33 konutun sahibi ise, yazları birkaç haftalığına veya bayramlarda köye gelenler ve kalanlar ile, hiç gelmeyenlerden oluşmaktadır. Bu yüksek kullanılmama oranı, evlerin bakımsız kalmasına ve köhnemesine yol açan bir problem olmakla birlikte yapılara müdahale edilmemesini, dolayısı ile özgünlüklerini korumalarına sebep olmuştur. Kullanılmayan yapılar, aynı zamanda turizme yönelik yeniden işlevlendirme adına önemli bir potansiyel oluşturmaktadır.
- Yapıların %33'ünün strüktürel ve malzeme durumu iyidir. %60'ının hafif strüktürel iyileştirme ve yapı elemanlarına yönelik tamir- restorasyon ihtiyacı bulunmaktadır. Yapıların %5'inin strüktürel durumları tehlike arz etmekte olup, 1 yapı ise harap durumdadır.
- Köyde bulunan yapılarda geri dönüştürülebilir nitelikte olsa da niteliksiz ek ve uygulamalar ile, zaman içerisinde kaldırılan elemanlar mevcuttur. Bu durum, yapıların özgünlüğünü bozan bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.
- Köyün yamaç üstünde, yüksek bölümünde kalan konutlar, araçla ulaşımın mümkün olmaması sebebi ile terk edilmiş durumdadır. Bu yamaç aynı zamanda kayaların aşağı yuvarlanması sebebi ile bir güvenlik problemi de oluşturmaktadır.
- Köyde bulunan Belenalan eski camii, bölgede 6 adet kalmış olan ahşap minareli camilerin en özgün ve tarihi örneklerinden biri olup, Gelen turistlerin ilgisini çeken önemli

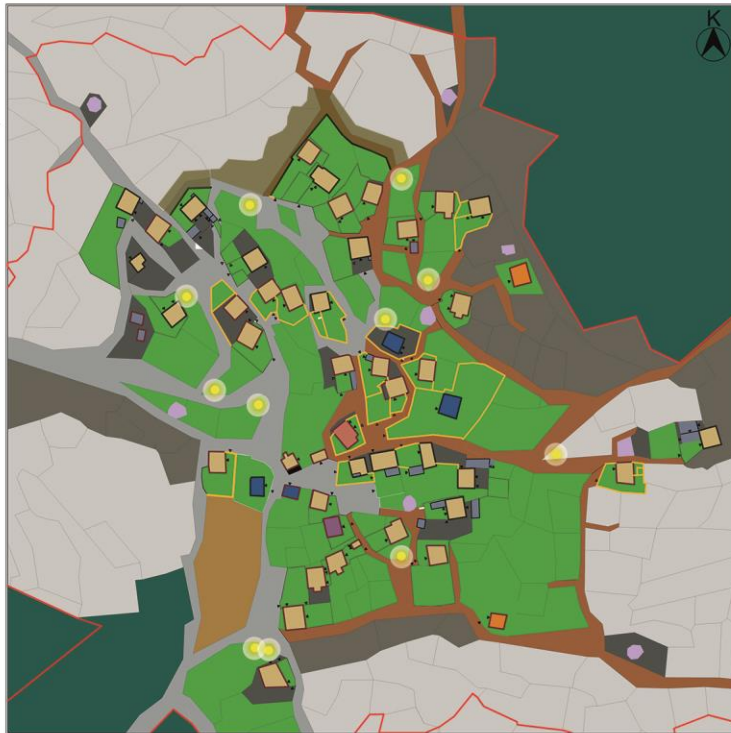

unsurlardan biridir [26]. Bununla birlikte, betonarme olmasına rağmen dokuya uyumlu inşa edilmiş olan yoga merkezi, köyün tanıtımı ve turizm açısından önemli bir girdi oluşturmaktadır.

ÇEVRESEL DEĞER VE POTANSİYELLER

SORUNLAR

Çizim 2. Belenalan köyünde tespit edilen çevresel değerler, potansiyeller ve sorunlar

- Bahçe duvarları, Akseki- İbradı havzasına özgü olup kuru duvar üzerine ahşap perdelerle oluşturulmakta, yörede "kuşkonmaz" veya "semerkandi" adını almaktadır. Özgün yapılarla bütünleşen bu duvarlar, kentsel dokuya önemli bir katkı sağlamaktadır. Fakat bazı duvarlar, zaman içerisinde yıkılarak değiştirilmiş, niteliksiz malzeme veya betonarme kullanılarak yeni duvarlar inşa edilmiştir.
- Köyün dokusu korunmakla birlikte, dokunun tamamlayıcı öğelerinden özgün sokak kaplamalarının tümünün üzeri zaman içerisinde asfaltla kaplanmıştır. Günümüzde köyde özgün kaplamalı sokak kalmamıştır. Fakat köyün doğu kesimlerindeki özgün toprak yollar mevcut olup, yağışlı dönemlerde kullanımında problem yaşanmaktadır.
- Köyde içme suyu tesisatı olmasına rağmen çalışmamaktadır. Köylüler içme suyu ihtiyacını sarnıçlardan karşılamaktadır. Sarnıçlar ise fosseptik için açılan çukurlara yakınlıkları yanı sıra, bakımsızlıkları sebebi ile sağlıklı içme suyunu karşılamakta yetersiz kalmaktadır.
- Köy halkı çöplerin toplanmamasından şikâyetçidir. Çevrede biriken çöpler sağlık açısından zararlı olup, hijyen problemine yol açmaktadır. Aynı zamanda vahşi veya zararlı hayvanları köye çeken bir etken olup görüntü kirliliği de oluşturmaktadır. Bu problem halk tarafından biriken çöplerin yakılması yöntemi ile bertaraf edilmeye çalışılmakta; bu durum ise, etrafı ormanla çevrili bir köy olması sebebi ile orman yangını riskini doğurmaktadır.
- Köyde itfaiye, karakol, sağlık ocağı ve günlük ihtiyaçları gidermek için market/bakkal vs. bulunmamaktadır. Alışveriş yapılabilecek en yakın yer Manavgat- Akseki yolunda bulunan Ömer Duruk tesisleridir. Bu tesis sosyal olanakların yanı sıra Belenalan, Bucakalan ve Büyükalan köylerinde yaşayan halkın istihdam edildiği en önemli iş merkezidir.
- Çevre il ve ilçelere toplu ulaşım yoktur. Köylülerden çok azında özel araç olması (2 aile), ulaşım problemini arttırmaktadır. Manavgat, Akseki gibi yakın ilçelere ulaşım için köyden ana yola kadar olan 2 km'lik mesafenin yayan alınması, yaş ortalaması 58 olan köylüler için sorun teşkil etmekte, köye gelmek isteyen turistler için de caydırıcı olmaktadır.
- Köyün etrafı ekilmeyen, bakımsız kalmış tarlalarla çevrilidir. Bu problemin en büyük tetikleyicisi susuzluk olup, işsizlik nedeni ile genç ve orta yaşlı grubun köyden göçü ile büyümüştür.
- Köy, dağ yamacına konumlanmış olduğundan, her bölgede açık ve kapalı bakı noktaları (Vistalar) oluşmaktadır. Köyün açılmış olan küçük tarlalardan hemen sonra etrafı yoğun orman dokusu ile çevrilidir. Yakın çevrede ve köy içerisinde yabani hayvanlar ile endemik bitkileri görmek ve izlemek mümkündür.

3.4. SWOT ANALİZİ

Köyün kendi içindeki güçlü ve zayıf yönleri, çevresel değerler, potansiyeller ve sorunlar paftalarında belirlenmiş ve özetlenmiştir. Fakat köyü etkileyen çevre verilerinin oluşturduğu tehdit ve olanakların tespiti için SWOT analizi yapılmıştır (Tablo 2).

Tablo 2. SWOT Analizi

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
<ul style="list-style-type: none"> Köyün kentsel sit alanı olarak ilanı ve özgün yapıların tescil edilmiş olması Tarihi dokunun korunmuş olması, Niteliksiz yapı ve eklerin çok az sayıda olması, Özgün yapıların, nitelikli ve değerli ahşap işçiliğine sahip olması, Özgün yapıların yapım sisteminin Akseki- İbradı havzasına ünük olması / Dünyada başka örneği bulunmaması, Kırsal yaşam kültürünün devam ediyor olması. 	<ul style="list-style-type: none"> Özgün yapılara ve özgün çevreye zaman içerisinde yapılmış niteliksiz müdahalelerin olması Uzun yıllar boyunca dışarı verilen göç sebebi ile nüfusun azalmış olması, kalan nüfusun genelinin 60 yaş ve üzeri kişilerden oluşması Temiz su altyapısının var olduğu halde çalışmaması ve sarnıçlardan temiz su elde edilememesi neticesinde köyde içme suyu olmaması Pis su ve kanalizasyon altyapısının olmaması Köy içinde acil müdahaleye yönelik hizmetlerin, teknik uzman veya ekipmanın olmaması Köy içinde ihtiyaç teminine yönelik olanak bulunmaması (market, eczane, PTT vs) Köyde konaklama imkanının olmaması Kentsel sit alanı ve tescilli yapıların belirlenmesi akabinde Geçiş dönemi yapılaşma koşulları dışında (Antalya Kültür Varlıkları Koruma Bölge Kurulu'nun 19.01.2012- 336 sayılı kararı) Köy ile ilgili herhangi bir planlamanın yapılmamış olması Belediyeçilik hizmetlerinin yetersizliği sebebi ile evsel atıkların sağlık ve çevresel kirlilik bazında problem oluşturması, yabani yırtıcı hayvanlar için çekim bölgesi oluşturması Evsel atıkların orman kenarında yakılması sonucu yangın riski oluşması
Olanaklar	Tehditler
<ul style="list-style-type: none"> Kullanılmayan özgün yapı stokunun yüksek olması, Özgün yapı ve dokuya, tescil öncesi yapılmış bulunan niteliksiz müdahalelerin, geri dönüştürülebilir nitelikte olması, Doğal çevrenin nitelikli ve korunmuş olması, çevrenin endemik hayvan ve bitkileri barındırması, Köyde halihazırda kışlık yiyecek ve el sanatlarına yönelik üretimin yapılıyor olması, Doğal eğimden kaynaklanan güzel ve geniş açılı Vistaların bulunması, Yakın çevrede doğal oluşumlar ile antik dönem kalıntılarının bulunması, Köyün Akseki- İbradı yürüyüş yolu- 'Toros yolu'-ile Melas vadisi kervan yolu güzergahında olması, Bölgenin alternatif turizm bölgesi olarak ilan edilmiş olması, Yakın çevrede alternatif turizme yönelik bitmiş veya devam eden çalışmaların- dolayısı ile halihazırda turist potansiyelinin olması, Köy içinde 'yoga merkezi' bulunması. 	<ul style="list-style-type: none"> Köyde yaşayanların finansal olanaklarının kısıtlılığı, köye ve yakın çevreye yönelik yatırım olmaması Yerel ekonomik kaynakların, istihdam olanaklarının kısıtlılığı Yapıların restorasyonu için gereken deneyimli yapı ve ahşap ustalarının az sayıda ve orta yaş üstü olması, yanlarında yetişen eleman olmaması Antalya veya Konya gibi Büyükşehir merkezlerine uzak olması Köye özel araç dışında ulaşımın olmaması

4. KARARLAR VE DEĞERLENDİRMELER

4.1. YAPILARA YÖNELİK KARARLAR

Yapı Restorasyonu için yapı ustası yetiştirilme gerekliliği:

Belenalan köyündeki yapılarda kullanılan yapım tekniği Akseki- İbradı havzasına özgü bir teknik olup, Türkiye'de başka bir bölgede görülmemektedir. Tekniğin bölgeye özgü olması beraberinde ancak bu bölgede yetişen yapı ustalarının tekniğin inceliklerini bilerek, yetişmiş olması

durumunu da getirmektedir. Bölgede ise, uzun zamandır bu teknikle yapı yapılmadığından usta sayısı oldukça düşüktür [28]. Belenalan ve civardaki köylerde, ihtiyaç olması halinde yapıların onarımı, Bucakalan muhtarı ve yapı ustası Hüseyin Kurtel tarafından yapılmaktadır. Kurtel kendisi ile 2014 yılında yapılan röportajda, çevrede kendisinden başka yapı ustası bulunmadığını, çırağının olmadığını; İbradı ve Ormana bölgesindeki yapı ustalarının da oldukça azaldığını, gençlerin bu tür işlere ilgililerininin kalmadığını ifade etmiştir. Bu durumun aynısı ahşap ustaları için de geçerlidir [29]. Bu bağlamda Çekül Vakfı'nın yürüttüğü 'kent atölyeleri' projesi ve KUDEB (Koruma Uygulama ve Denetim Büroları) eğitim atölyeleri gibi programların incelenmesi; STK (Sivil Toplum Kuruluşları), İŞKUR, Bakanlıklar, Belediyeler, meslek odaları ve üniversitelerin desteği ile yöreye özgü yapım tekniği ve ahşap işçiliğine hâkim ustaların yetiştirilmesi için kurs ve eğitim programlarının düzenlenmesi önem taşımaktadır.

Niteliksiz ek ve uygulamalara yönelik yapılması gerekenler:

Belenalan köyünün dışarı göç vermesi ve çok az hanede kullanıcının kalması, kullanıcı olmayan konutların özgünlüğünü büyük ölçüde korumasını sağlamıştır. Fakat kullanıcıların bulunduğu konutlarda daha yoğun olmak üzere köydeki konutların çoğunda yapı, mekân ve eleman bazında niteliksiz ek ve uygulamalar tespit edilmiştir. Bu uygulama ve eklerin arasında betonarme ıslak mekân eklemeleri, çimento esaslı sıva uygulamaları, orijinal pencerelerin kaldırılarak yerine ahşap veya plastik esaslı pencere kasalarının takılması, orijinal bahçe duvarlarının yerine çimento harçlı taş veya betonarme ile yeni duvar yapımı, zarar gören ahşapların üzerinin sac ile kaplanması, tente veya sineklik gibi ekler ile yağlıboya uygulamaları sayılabilir (Resim 5). Uygun malzeme ve tekniğin kullanılmadığı ek ve uygulamalar, geri dönüştürülebilir nitelikte olduğundan, gerekli teknik eleman ve proje desteğinin sağlanarak, doğru restorasyon uygulamaları ile konutların özgün hallerine geri dönmelerinin sağlanması önem taşımaktadır.

Resim 5. Belenalan köyündeki niteliksiz ek ve uygulamalardan örnekler

Kaldırılan elemanlara yönelik yapılması gerekenler:

Köydeki konutlarda karşılaşılan yanlış uygulamalardan biri de nitelikli ahşap elemanların kaldırılarak, yerine farklı çözümlerin uygulanmasıdır. Yapılan araştırmada konutların birçoğunda özellikle odalardaki başmakların kaldırıldığı tespit edilmiştir (Resim 6). Köydeki yapıların özgünlüklerini büyük ölçüde korumaları, kaldırılan elemanlar için karşılaştırmalı çalışma yapma olanağını sağladığından, restitüsyona yönelik gerekli çalışmaların yapılarak bu elemanların yeniden yapımı da önem taşımaktadır.

Resim 6. Belenalan köyünde başmağın kaldırılması örnekleri

Acil müdahale gerektiren yapılar:

Köy genelinde, kullanılmayan konutlarda güvenliği tehdit edecek boyutlara varan köhneme ve strüktür kaybı olan bölümler mevcuttur. Köyde bulunan yapılardan biri de harap durumda olup, acil restorasyon ihtiyacı bulunmaktadır (Resim 7).

Resim 7. Belenalan köyünden köhneyen ve harap yapı örnekleri

Konutların işlevsel dönüşümü:

Eko turizm bağlamında Antalya'ya gelen turistlerin doğal güzellikler başta olmak üzere, tarihi ve kültürel değerleri görmek ve gezmek için geldikleri, Konaklama açısından ise pansiyon, butik otel ve köy evini tercih ettikleri, konaklamada standart konfora sahip özellikle yöresel ve otantik yerlere ilgi duydukları T.C. Orman ve su işleri bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü Batı Akdeniz Orman Araştırma Enstitüsü tarafından yapılan araştırma ile belirlenmiştir [30]. Turistlerin köy evini deneyimlemeye olan ilgisi, köyde bulunan konutların, turizme yönelik işlevlendirilmesi konusunda önemli bir veridir. Belenalan köyünde bulunan 45 konutun 33 adeti yaz aylarında veya bayramlarda çok kısa sürelerde kullanılmakta veya hiç kullanılmamaktadır. Kullanılmayan konutların tümü özgün olup, tescillidir.

Günümüzde köydeki konutlarda yaşayan geniş aile kalmamıştır. Dolayısı ile konutlarda yaşayan aileler veya tek yaşlılar, yaşam alanı olarak konutun tek bir alt birimini veya sofabı tercih etmekte, konutun diğer bölümlerini kullanmamaktadırlar. Bu bağlamda kullanılan konutlar oda pansiyonculuğu açısından, kullanılmayan konutlar hem oda hem de ev pansiyonculuğu açısından ciddi bir potansiyel oluşturmaktadır. Konutların ev ve oda pansiyonculuğu açısından yeni işlevle dönüşümü, yapının mekân organizasyonunda veya strüktürel durum ve elemanlarında bir değişiklik yaratmaması sebebi ile de avantajlıdır.

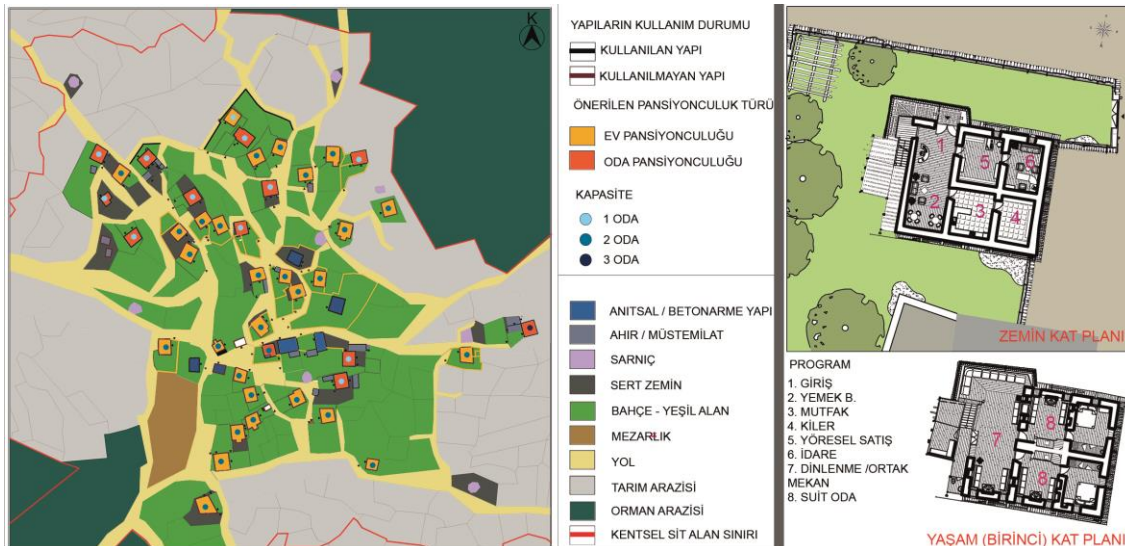

Belenalan köyünde bulunan konutlar plan şeması açısından incelendiğinde tümünün dış sofalı olduğu görülmektedir (Çizim3). Köy genelinde bu tip kendi içinde 2 alt başlık içinde değerlendirilebilmektedir. Bunlardan ilki "basit dış sofalı tip" adı altında incelenmiştir.

BELENALAN KÖYÜ KONUTLARININ 'SOFA'YA GÖRE TİPOLOJİSİ						
BASİT DIŞ SOFALI TİP					EYVANLI DIŞ SOFALI TİP	
ZEMİN KAT						
YAŞAM (BİRİNCİ) KAT						
	D.N.16	D.N.40	D.N.10	D.N.20	D.N.27	D.N.18, D.N.24

Çizim 3. Belenalan köyü konutlarının 'sofa'ya göre tipolojisi

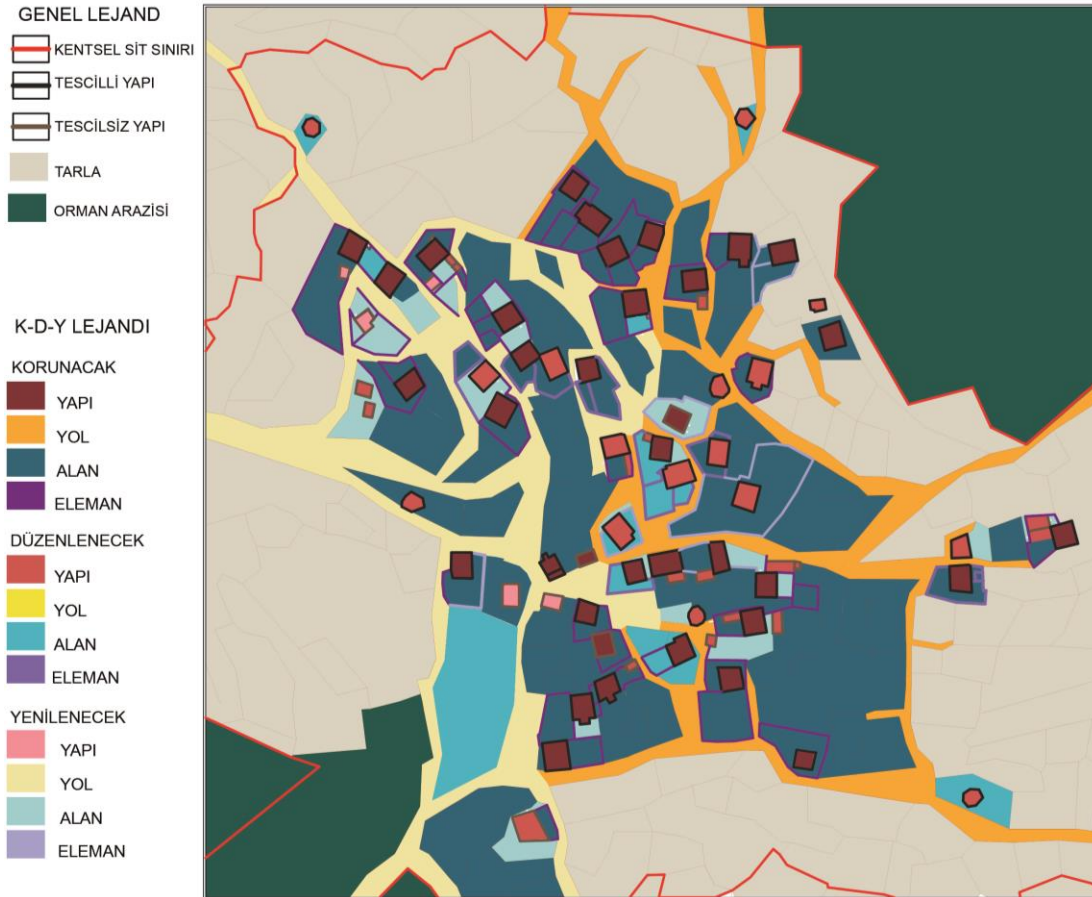
Basit dış sofalı konutlar, iki çekirdek aile için ayrı konut alt birimlerini bünyesinde barındırmaktadır. Bu birimler yaşam için tasarlanan ve içinde yüklük, gusülhane, lambalık, dolap ve başmağın bulunduğu oda ile, bu odaya açılan, kileri kapsamaktadır. Bu tip konutlar köy içinde çoğunluğu oluşturmaktadır. Köyde az sayıda bulunan diğer grup ise "eyvanlı dış sofalı tip" adı altında incelenmiştir. Bu plan tipinde, her aile için tasarlanmış olan yaşam odası sofaya açılmakta, kilerler ise tüm aileler tarafından ortak kullanılmaktadır. Basit dış sofalı konutlar, yaşam katında bulunan ve birbirine geçilen iki odadan oluşan konut alt birimleri sebebi ile kullanıcılara yatak ve oturma biriminden oluşan 'süit oda' imkânı tanımaktadır. Eyvanlı dış sofalı konutlar ise ikişer kişiyi barındırabilecek tekil oda imkanını sağlamaktadır. Konutların alt katları ise, mutfak, kiler, idare ve gerekirse yöresel ürünlerin satışını sağlayabilecek şekilde dönüştürülebilmektedir [31] (Çizim 4).

Çizim 4. Belenalan köyündeki kullanılmayan konutların oda ve ev pansiyonculuğu açısından durumu, Bucakalan köyünde dış sofalı plan tipine sahip bir konutun işlevsel dönüşüm projesi [31].

Köyün ev ve oda pansiyonculuğu açısından durumuna bakıldığında, 13 konutta oda pansiyonculuğu, 26 konutta ise ev pansiyonculuğu yapılabildiği tespit edilmiştir. Bu bağlamda köyün toplam oda kapasitesi 71 olarak tespit edilmiş olup, tekil odalar 2, süit odalar 3 ve fazla kişinin rahatlıkla konaklayabileceği niteliktedir. Bölgede yapılan çeşitli çalışmalar kapsamında bölge halkına pansiyonculuk eğitimi verilmiş olması, işlevsel dönüşüm bazında altyapı çalışmalarını hızlandırıcı niteliktedir [32].

Çizim 5. Korunacak, düzenlenecek ve yenilenecek yapı, yol, alan ve kentsel elemanlar

4.2. ALANA YÖNELİK KARARLAR

Bütüncül koruma anlayışı günümüzde tartışma alanı olmaktan çıkmış, konu ile ilgili tüm disiplinler tarafından doğruluğu ve gerekliliği kabul edilmiştir. Bütüncül bir anlayışla yapılmayan planların, zaman içerisinde daha fazla problem oluşturduğu görülmüş, bu sebeple planlama çerçevesi yapı, alan, çevre ve kullanıcı ile birlikte ekonomik, sosyal ve kültürel sürdürülebilirlik bağlamında da çözüm oluşturabilecek şekilde genişletilmiştir. Bu bağlamda alana yönelik alınan kararlar aşağıdaki şekildedir.

Bütüncül korumanın sağlanması:

Belenalan köyü, 2011 yılında kentsel sit alanı olarak ilan edilmiş, 2012 yılında geçiş dönemi yapılaşma koşulları belirlenmiş, fakat günümüze kadar koruma amaçlı imar planına yönelik bir çalışma başlatılmamıştır. Bölgeye ekoturizm amacıyla gelen turistlere yönelik yapılan bir anket

çalışmasında, turistler %14,9 oranında, 'koruma ve uygulamalarla ilgili talepler' başlığı altında bu durumu; %20,4 oranında 'politika, planlama ve tasarıma yönelik talepler' başlığı altında planlama problemini ifade etmişlerdir [30]. Köyün ve yapıların tekil olarak, çevreden ve kullanıcıdan ayrı olarak korunması mümkün değildir. Köyün çevresi el değmemiş, çok çeşit barındıran flora ve faunaya sahiptir. Bu sebeple köyün korunmasına yönelik yapılacak çalışmalar çevre düşünülmeden yapılamayacağı gibi, çevreye zarar verebilecek riskleri de barındırmamalıdır. Aynı çalışmada turistler, %14,2 oranında 'çevresel ve estetik beklentiler' başlığı altında bu problemi belirtmişlerdir [30]. Bu bağlamda planlamanın, çevre koruma planları ile ortak düşünülmesi ve yürütülmesi önem taşımaktadır. Ayrıca Türkiye Turizm stratejisi 2023 ve Turizm Eylem planları da koruma planı hazırlanırken ele alınmalı ve koordinasyon sağlanmalıdır.

Planlama kararlarında yerel mimari karakterin korunması, yapılaşmanın sınırlandırılması:

Belenalan köyü, mimari doku ve karakterini günümüze kadar korumayı başarmıştır. Köye betonarme olarak yapılan konut ve yoga merkezi de malzeme, gabari, renk ve mekân organizasyonu bağlamında dokuya uyumlu yapılardır. Dokuya uyumsuzluk sadece betonarme cami ve karşısındaki konutta görülmekle birlikte bu yapılar da gabari ve hacim açısından bir hassasiyete sahiptirler. Bu durumun sürekliliğini sağlamak, planlama kararları ve projelendirmede yerel mimari karakteri bozacak imar haklarının yaratılmamasına bağlıdır. Bu konuya azami önem göstermek gerekmektedir.

Resim 8. Belenalan köyündeki dokuya uyumlu ve uyumsuz betonarme yapı örnekleri

Ayrıca köyün yakın çevresine imar izninin verilmemesi, verildiği takdirde çevrenin ekolojik sürdürülebilirliğine engel olmayacak şekilde, köyün kalkınması ve konfor koşullarının sağlanması gibi özel amaçlara hizmet edecek şekilde verilmesi önem taşımaktadır. Özel amaçlarla imar izninin verildiği takdirde sit alanındaki yapı-sokak ölçü ve ölçeğini aşan yapılaşmalardan kaçınılmasına dikkat edilmesi gerekmektedir.

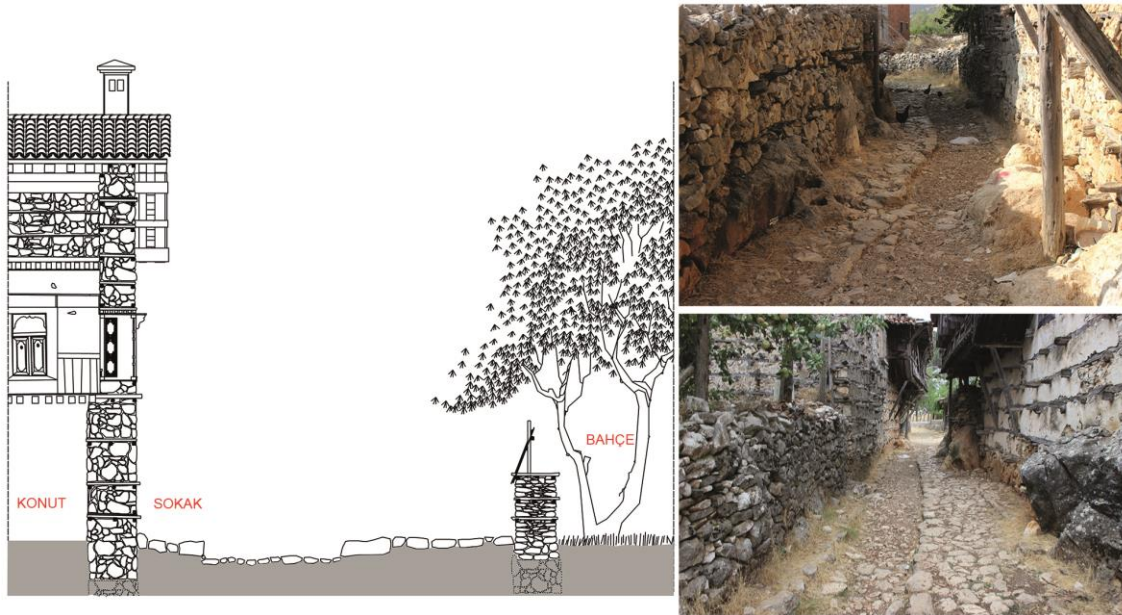
Kullanılmayan mevcut konut stokunun öncelikli kullanımının sağlanması:

Bilindiği üzere taşınmaz kültür varlıklarını korumanın en iyi yolu, doğru projelendirme ve uygulama sonrasında doğru işlevle birlikte kullanıcıya açılması ile olmaktadır. Bu sebeple sürdürülebilir koruma için kullanıcıya ihtiyaç duyulmaktadır. Köyde bulunan konutların büyük kısmı kısa süreli kullanılmakta veya terk edilmiş durumda bulunmaktadır. Bu sebeple yapılacak planlamanın, mevcut konut stokunu kullanacak şekilde tasarımı önem taşımaktadır. Ayrıca yeni yapılaşmanın özendirilmemesine de dikkat edilmelidir.

Sokakların özgün haline dönüştürülmesi:

Belenalan köyündeki sokakların bir kısmına, eğim ve darlık sebebi ile araçla ulaşım mümkün olmamaktadır. Bu sebeple bu bölgelerdeki yapılar terk edilmiş durumdadır. Ayrıca zaman içerisinde köyün batısında yoğun olmak üzere özgün sokak kaplamasının üzerine asfalt dökülerek sokakların özgünlüğü bozulmuş olup, günümüzde özgün kaplamalı sokak kalmamıştır. Toprak yollar ise, yağış sonrası kullanılamaz hale gelmektedir. Bu bağlamda,

- Akseki-İbradı havzasında bulunan köylerde yapılan araştırmada, yapılarda kullanılan moloz taşların (helik), yolun üstüne dökülmesi / döşenmesi ve zaman içerisinde sıkışmasının sağlanması ile sokak kaplaması yapıldığı tespit edilmiştir (Çizim 6). Kaplama yapılırken sokağın bir bölümünün çökertilmesi ile, toplanan suyun sarnıçlara yönlendirildiği de saptanmıştır [33]. Özgün olmayan yol kaplamasının (asfalt) kaldırılarak özgün kaplama ile yolların düzenlenmesi gerekmektedir.
- Yağış sonrası kullanılmaz hale gelen toprak yollara çakıl dökülerek suyun uzaklaştırılması için gerekli önlemin alınması, böylece yolların her atmosfer koşulunda kullanımının sağlanması önem taşımaktadır.
- Kentsel sit alanı içindeki yolların taşıt trafiği açısından düzenlenmesi gerekmektedir. Ayrıca araçla ulaşımın olmadığı yüksek kesimdeki konutlar için merdiven ve/veya korkuluk gibi düzenlemelerin yapılarak yaya ulaşımı için elverişli hale getirilmesi gerekmektedir. Planlama yapılırken yapı-sokak düzenini ve ilişkisini bozacak büyük otopark alanları gibi düzenlemelerden kaçınılması da önem taşımaktadır.

Çizim 6. Yapı- bahçe -sokak ölçeği ve Bucakalan köyünden özgün sokak örnekleri [33].

Ulaşım olanaklarının düzeltilmesi:

Köye toplu ulaşım yoktur. Yaya ulaşımı ise 2 km'lik yokuşun yürünmesini gerektirdiğinden zorlukla mümkün olabilmektedir. Köyün koruma ve turizme yönelik planlamasının yapılması sırasında, ulaşım problemini hafifletmeye veya çözmeye yönelik önlemlerin, çevreye zarar vermeyecek şekilde, mevcut olanakların da kullanılarak alınması gerekmektedir.

Altyapı Planlaması:

Köyde bulunmadığı için köylüler için sağlık açısından risk oluşturan temiz su, pis su ve kanalizasyon altyapısının kurulmasına yönelik planlamanın yapılması hem mevcut kullanıcılar hem de gelecekte turist olarak gelecek kullanıcılar açısından önem taşımaktadır.

Acil hizmetlerin düzenlenmesi:

Günümüzde köyde acil sağlık, itfaiye veya güvenliğe yönelik hizmet sağlayabilecek kişi veya kurum mevcut değildir. Acil sağlık ve itfaiye hizmetleri en yakın Akseki ilçesinden (4 km) alınabilmekte olup, en yakın jandarma karakolu 2,5 km uzaklıkta bulunmaktadır. Bu hizmetlerin hem köylüler hem de turistler için yapılacak planlama ile köye kazandırılması önem taşımaktadır. Günümüzde kullanılmayan depo veya konutlardan bir kısmı bu amaçla kullanılabilir durumdadır.

İhtiyaç teminine yönelik ticari işletmelerin teşviki:

Köyde bulunmayan market, eczane, restoran gibi köylü için istihdam olanağı yaratacak ticari işletmelere yönelik planlamanın yapılması, köy ahalesinin ihtiyaçlarını kolay sağlaması için efektif olacağı gibi, köye gelecek turistler için de yararlı olacaktır.

Arkeolojik tespitlerin yapılması:

Belenalan ve Bucakalan köyü çevresinde, Roma dönemine ait çeşitli kalıntılar bulunduğu Akseki kaymakamlığının resmi internet sitesinde mevcuttur [34]. Bu konu ile ilgili günümüze kadar herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Öncelikle yüzey araştırmasının yapılması ve konu ile ilişkili veri elde edilmesinin akabinde arkeolojik kazı sürecinin devreye sokulması, köyün olduğu kadar bölgenin de turizm potansiyelini güçlendirecek bir durum oluşturmaktadır. Bu sebeple gerekli iletişimin sağlanarak bu konuyla ilgili çalışmanın başlatılması önem taşımaktadır.

4.3. KULLANICI VE TANITIMA YÖNELİK KARARLAR

Köye yönelik planlamanın yerel halkın geri dönüşünü özendirerek nitelikte olmasına dikkat edilmelidir. Turizme açılan kentsel ve kırsal alanlarda yaşanan "soylulaştırma" nın, mevcut kullanıcıyı kaçırmaması sürekli karşılaşılan problemlerdendir. Bu sebeple yerel halkın yerinde istihdam edilmesi ile birlikte, dışarı göç etmiş olan halkın istihdam olanaklarının fazlalaşması sonucunda köye geri dönüşünün sağlanması önem taşımaktadır. Bu bağlamda koruma amaçlı imar planı yapımında yerel halkın köyde kalmasına veya terk eden halkın geri dönmesine yönelik olarak köyün eko- turizme dönük olanaklarının düşünülmesi, çevre planı, turizm planı ve finansman olanakları ile birlikte bütüncül koruma anlayışını benimseyen bir plan yapımı önem taşımaktadır.

Yerel halkın turizme bakış açısı:

Akseki geneline yönelik yapılan bir araştırmada, Turizm aktivitelerinin Akseki ve çevresine yararlı olacağını belirtenlerin oranı %97,8'dir. Turizm yerel halk tarafından yeni iş olanakları yaratılmasında (%52,3) çok yararlı, dışarıya olan göçlerin azaltılmasında (%37,5) yararlı, kentsel gelişmeye ise (%25) az yararlı olarak derecelendirilmiştir. Turizmin Akseki ve çevresine yararlı

olmayacağını belirtenlerin (%2,2) oranı oldukça düşüktür. Bunun nedenleri ise suç oranlarının artışı (%1,1) ve doğal yapının zarar görmesi (%1,1) olasılıkları olarak gösterilmiştir [35].

Çalışma kapsamında Belenalan köyünde yapılan anket çalışmasında (12 hanenin 10 hanesi katılım göstermiştir), köyün turizme açılmasını isteyen kullanıcıların oranı %60 olmuştur (Tablo 3). Bu oran Antalya Ticaret ve Sanayi Odası tarafından Batı Akdeniz kalkınma ajansının 2014 yılı mali destek programı kapsamında hazırlanan “Alternatif Kırsal Turizm Potansiyeli ve Gelişim Stratejisi” proje raporunda [36] Belenalan köyü için %86 olarak tespit edilmiştir. Anket katılımcılarına köyün turizme açılmasını istememe sebepleri sorulduğunda ise, hayat pahalılığının artması olasılığı ön plana çıkan sebep olmuştur. Maddi kaynakların yetersizliği, ankete katılanlar tarafından evlerin onarımına katkı koymak bazında da belirleyici olmuş, onarım için yeterli kaynakları olmadığını beyan etmişlerdir. Bu soruya çekimser kalanlar ise (%60) evlerin turizme açılması ile maddi kaynak sağlanabileceğinden emin olamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu sebeple yerel halkın bilgilendirilmesi ve finansman desteğinin sağlanarak alternatif turizme doğru şekilde teşvik edilmesi önem taşımaktadır.

Tablo 3. Köyün turizme açılması ve yapı onarımı konusunda kullanıcı görüşleri

	Evet	Hayır	Çekimser
Köyün turizme açılmasını ister misiniz?	%60	%10	%30
Evlerin turizme açılması halinde onarım yapar mısınız?	%20	%20	%60

Belenalan köyü, 1960'lı yıllardan beri, istihdam olanaklarının azlığı sebebi ile dışarı göç vermektedir. Bu göçün durdurulabilmesi alternatif turizm yatırımlarının olması halinde mümkün gözükmektedir. Antalya Ticaret ve Sanayi Odası tarafından Batı Akdeniz Kalkınma Ajansının 2014 yılı mali destek programı kapsamında hazırlanan “Alternatif Kırsal Turizm Potansiyeli ve Gelişim Stratejisi” proje raporunda, Köyde kurulacak alternatif turizm işbirliklerine destek vereceğini ifade eden köy halkının oranı %86, Alternatif turizmin köyün ekolojik değerlerinin korunmasına katkı sağlayacağı inancı ise %96 olarak belirlenmiştir [36]. Çalışma kapsamında Belenalan köyünde yapılan anket çalışmasında, köy halkının %60'ının uzun süreli saklanabilecek yiyecek ve peynir- yoğurt gibi günlük ihtiyaçlarını ürettikleri belirlenmiştir. Aynı şekilde, köyün %40'ı el sanatlarına yönelik üretim yapmaktadır (Tablo 4). Bu ürünlerin satışı ile ilgili sorulara ise, şimdiye kadar istek gelmediği için kendilerine yetecek kadar üretim yaptıkları cevabını vermişler, istek gelmesi halinde üretim yapabileceklerini belirtmişlerdir.

Tablo4. Evde imal edilen kışlık yiyecek ve el sanatları

	Evet	Hayır
Salça, kurutma, reçel, peynir vb. üretiyor musunuz?	%60	%40
El sanatları üretimi yapıyor musunuz?	%40	%60

Bu oran, köyün turizme yönelik koruma planlamasında girdi olarak kullanılabilir bir değer olup, özellikle yerel turistler için katkısız yiyecek satışı bazında önemli bir istihdam olanağı yaratmaktadır.

Eğitim ve tanıtımlar:

Bölgede gerçekleştirilen çeşitli projeler ve çalışmalar kapsamında, yöre halkına pansiyonculuk ve turiste yaklaşım konularında çeşitli eğitimler verilmiş ve verilmektedir [18,32]. Fakat bu eğitimlerin halkın geneline yayılması, tüm halkın eğitimler konusunda bilgilendirilerek katılımının sağlanması önem taşımaktadır. Akseki bölgesine Ekoturizm amacıyla gelen turistlerin %5.8'i 'eğitim ve bilinç düzeyine yönelik talepler' başlığı altında bu problemi belirtmiştir [30]. Ayrıca bölgenin niteliklerini, doğru bir şekilde aktaran tanıtımlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu durum aynı anket çalışmasına katılan turistlerin %30,7 oranında 'tanıtım ve bilgilendirmeye yönelik talepler' başlığı altında en çok gerek duydukları talebi oluşturmuştur [29]. Tanıtımların, gerekli altyapı ve hizmet akışını oluşturduktan sonra yapılması ise, bölgenin kapasitesinin üstünde turist gelmesi sonrası karşılaşılabilecek problemleri bertaraf etmesi bağlamında önem taşımaktadır.

5. SONUÇ

Belenalan köyü, orman köylerinin pek çoğunda bulunan tarıma elverişli arazinin azlığı ve sulama problemi sebebi ile tarımın, otlak ve meraların kısıtlılığı sebebi ile hayvancılığın çok kısıtlı yapılabildiği; yakın çevresinde sanayi ve ticari işletmenin olmaması sebebi ile istihdam olanakları oldukça kısıtlı olan ve ekonomik anlamda zorlayıcı bu sebeplerle nüfusu yaşlanmış ve azalmış bir köydür. Köyün uzun yıllardır verdiği göçün yegâne olumlu tarafı, nitelikli yapıların ve geleneksel köy dokusunun bozulmadan günümüze kadar gelebilmesini sağlamış olmasıdır. Fakat kullanıcısı olmayan -kullanılmayan konutlar, köhneme ve yıkılmaya doğru giden bir sürece maruz kalmıştır. Köyün doku ve özelliklerinin bozulmadan gelecek nesillere ulaştırılabilmesi ise, ekonomik şartlar ve istihdam olanakları için de stratejiler barındıran bütüncül bir koruma anlayışı ile mümkündür. Bu anlayışın, köyün içinde bulunduğu el değmemiş doğa ve endemik türlere yönelik katkıyı da koyması gerektiğinden, ekoturizm bir koruma ve kalkınma aracı olarak önerilmiştir. Bu bağlamda yakın çevrede ve ilçede yapılabilecek ekoturizm türleri belirlenmiş ve öneriler getirilmiştir.

Her ne kadar problemsiz bir çözüm önerisi gibi görünse de turizmin yerel halk ve kültür yanı sıra, çevre için de istenmeyen etkileri olabilmektedir. Bu zararlar arasında su, hava ve gürültü kirlilikleri, görsel kirlenme, katı atıklar, ekolojik bozulmalar ve biyolojik çeşitliliğin azalması, arkeolojik ve tarihi alanların zarar görmesi ile alan kullanım sorunları gibi çevresel; potansiyel ekonomik yararların kaybolması, ekonomi ve istihdam bozulmaları, aşırı kalabalık ve yerlilerin ayrıcalıklarının kaybolması, olumsuz kültürel etkiler ve sosyal sorunlar gibi sosyoekonomik olumsuz etkiler sayılabilmektedir [35]. Bu bağlamda turizmin olumsuz etkilerinin yaşanmaması için, farklı disiplinler ile ortak çalışmalar neticesinde gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir. Bununla birlikte, köyün turizme açılması, köyde mevcut bulunan bozulmaların restorasyon uzmanı mimarlar önderliğinde, plancı, biyolog, arkeolog, konzervatör gibi, uzmanlar ile ortak çalışılarak çözülmesi ve özgün duruma tekrar dönüşünün sağlanması; aynı zamanda gerekli konfor koşullarının ve ihtiyaçlara yönelik temin olanaklarının sağlanması da önem taşımaktadır. Gerekli teknik çalışmalar ve finansman olanaklarının Belediye, meslek odası, yatırımcı, üniversite ve Sivil Toplum Kuruluşları bazında düşünülerek sağlanması için adımlar atılmalıdır. Kırsal mimari mirasın da belirli bir dönemin- geçmiş ve günümüzün- yaşam anlayışı, felsefesi ve üretim biçimlerini kapsayan belge niteliği mevcuttur. Taşınmaz kültür varlıklarının tümünün, gelecek nesillere ulaştırmak adına, tüm insanlığın sorumluluğu olduğu unutulmamalıdır.

6. KAYNAKÇA

- [1]. F., Pekin, "Çözüm: Kültür Turizmi", İletişim yayınları NO:1592, İstanbul, 2011.
- [2]. D.B., Weaver, "Magnitude of Ecotourism in Costa Rica and Kenya", *Annals of Tourism Research*, 26(4):792-816, 1999.
- [3]. N., Erdoğan, "Çevre ve (eko) turizm", Erk yayınevi, Ankara, 2003.
- [4]. INTERNET: <http://www.antalyakulturturizm.gov.tr/TR,67091/kultur-turizm-istatistikleri.html> (Erişim: Ocak 2016)
- [5]. INTERNET: <http://www.antalyakulturturizm.gov.tr/> (Erişim: Ocak 2016)
- [6]. Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı, "Ekoturizm Sektör Raporu", Eylül 2012.
- [7]. INTERNET: <http://www.ihha.com.tr/antalya-haberleri/akseki-mag-ara-arastirma-projesi-calismalari-d-evam-ediyor-antalya-191824/> (Erişim: Ocak 2016)
- [8]. INTERNET: <http://www.adalin.biz/kesfedilmemis-akseki-magaralari-arastiriliyor/> (Erişim: Ocak 2016)
- [9]. INTERNET: <http://www.akseki.bel.tr/index.php/yaylalar/turizm> (Erişim: Ocak 2016)
- [10]. Antalya Valiliği, "Antalya kültür envanteri- Akseki,İbradı,Gündoğmuş, Gazipaşa", 2005.
- [11]. INTERNET: <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,51986/bakanligimizca-belgelendirilen-sponsorlu-k-faaliyetleri.html> (Erişim: Ocak 2016)
- [12]. INTERNET: <http://sanat-magazin.com/2015/06/03/akseki-ibradi-botanik-turizmi/> (Erişim: Ocak 2016)
- [13]. T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa koruma ve Milli Parklar genel müdürlüğü, 6. Bölge Müdürlüğü, Ava açık ve kapalı alanlar Haritası.
URL: <http://mak.ormansu.gov.tr/download/Antalya.jpg>
- [14]. B., Kaya, M., Şimşek, A., Akış, "Altınbeşik Mağarası Milli Parkı'nın (İbradı/Antalya) Fiziki Coğrafya Özellikleri ve Ekoturizm Potansiyeli", *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(2): 521-544, Winter 2015.
- [15]. İ., Çinbilgel, M., Gökçeoğlu, " Flora of Altınbeşik Cavern National Park (İbradı-Akseki, Antalya / Turkey) ", *Biological Diversity and Conservation*, 3(3): 85-110, 2010.
- [16]. INTERNET: <http://www.antalyakulturturizm.gov.tr/TR,68007/turizm.html> (Erişim: Ocak 2016)
- [17]. INTERNET: <http://antalyaobm.ogm.gov.tr/Sayfalar/BotanikTurizmProjesi.aspx> (Erişim: Ocak 2016)
- [18]. INTERNET: <http://www.cekulvakfi.org.tr/haber/akseki-ibradi-havzasinin-hedefleri-yenilendi> (Erişim: Ocak 2016)
- [19]. INTERNET: <http://www.atso.org.tr/detay/2/1/1/1936/alman-turizmciler-antalya-bolgesinde-koy-turlari-istiyor.html> (Erişim: Ocak 2016)
- [20]. INTERNET: <https://www.cihan.com.tr/tr/toroslarda-saglik-turizmi-bolgesi-olusturulmasi-calismasina-hiz-verilmeli-932275.htm> (Erişim: Ocak 2016)
- [21]. INTERNET: <http://www.byegm.gov.tr/turkce/haber/alternatif-turizm-bolgesi-oymapinar/54735> (Erişim: Ocak 2016)
- [22]. M.,Enhoş, "Bütün yönleri ile Akseki ve Aksekililer", Hüsniyat Matbaası, İstanbul, 1974.
- [23]. K. Özkaynak, "Akseki kazası", Akgün Matbaası, Ankara, 1954.
- [24]. A., Sümbül, "Evliya Çelebi gibi geze geze.. Akseki Kazası ve Köyleri", Yaylacık Matbaası, İstanbul, 1989.
- [25]. S.S., Karayazı, Ö., Sağıroğlu, " Documentation of rural architectural and textural characteristics and determination of the problems of Akseki Belenalan village", *GU J Sci Part:B*, 4(1):13-23, 2016.

- [26]. Ö., Sağıroğlu, "Belenalan Eski Camii Özellikleri ve Restitüsyon Önerisi", Mimari, koruma, yenileme ve restorasyon (B. Işık Aksulu armağanı), [Basım Aşamasında].
- [27]. S. S., Karayazı, "Akseki İlçesi, Belenalan Köyü Kırsal Mimari Doku özelliklerinin Deđerlendirilmesi", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2015.
- [28]. M. Davulcu, "Ormana Yöresi Geleneksel Konut Mimarisi ve Yapıcılık Geleneđi", Sanat ve Dil Araştırmaları Enstitüsü Kalemışı Geleneksel Türk Sanatları Dergisi, 3(5):47-96, 2015.
- [29]. M., Şenocak, "Akseki Bucakalan köyündeki Mehmet Duruk evinin restorasyon ve yeniden işlevlendirme önerisi", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2016.
- [30]. Z., Ay, C., Güngörođlu, A.C., Aydın, A., Gül, "Antalya ilinde ekoturistlerin talep ve beklentilerinin belirlenmesi", T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü, Batı Akdeniz Orman Araştırma Enstitüsü Araştırma bülteni, No:39.
- [31]. M., Şenocak, Ö., Sağıroğlu, " The Restoration Proposal For Mehmet Duruk Rural Dwelling In Akseki ,Bucakalan Village" Gazi University Journal of Science, 29 (2):391-401, 2016.
- [32]. TR61/15/TRZMK/0031- Kardelen Eko-Tur projesi.
URL: <http://proje3.akdenizbelbir.gov.tr/index.php>
- [33]. H., Alim, Ö., Sağıroğlu, " Antalya İli Akseki İlçesi İlvat Bölgesinde Sürdürülebilir Barınma İçin Konut Tasarım İlkelerinin Belirlenmesi", 2nd International Sustainable Buildings Symposium proceedings, 75-83, Ankara, 27-28 Mayıs 2015.
- [34]. INTERNET: http://www.akseki.gov.tr/default_b0.aspx?content=201 (Erişim: 18.12.2014)
- [35]. S., Mansurođlu, "Turizm gelişmelerine yerel halkın yaklaşımlarının belirlenmesi: Akseki/Antalya örneği", Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 19(1), 35-46, 2006.
- [36]. ATSO, "Antalya sürdürülebilir kırsal turizmin geliştirilmesi strateji rehberi", 2014.
- [37]. Ö., Sağıroğlu, T., Kımıklioğlu, S. S., Karayazı, "Akseki İlvat Bölgesi ahşap kapı tipolojisi ve kilit sisteminin 'traka-tıfraz' belgelenmesi" TÜBAV Bilim Dergisi, 9(3):10-30, 2016.